

(The National Interest, 15.3.2010)

Да ли се то амерички званичници плаше мира? Барак Обама, назови мировни кандидат из 2008. године, чак је проширио рат у Авганистану, и одбија да искључи напад на Иран као опцију. А противник председника Обаме, Џон Мекејн, током кампање весело је приповедао о бомбардовању другопоменуто земље.

Што је најгоре, председник Џорџ В. Буш и његови највише рангирани сарадници, разматрали су напад на Русију, љутог хладноратовског непријатеља, у име заштите Грузије.

Укратко, Бушова администрација је озбиљно разматрала да започне Трећи светски рат.

Једно је кад САД, скупа са читавим НАТО-м, насрну да пребију несрећну Србију. Није чак ни много велика ствар кренути свом силом на оронулу Хусеинову диктатуру у Ираку, мада се окупација испоставила чулавом. Обашка, Американци једва да су приметили да су снаге САД извршиле инвазију на ситне земље као што су Гренада, Хаити и Панама.

Али отпочети рат са нуклеарном силом која се налази уз границе горепоменуто [Грузије], регион за који Русију везује историјски интерес? А то урадити да би се одбранио народ који нема никакав уговорни однос са Америком, нити је икада сматран неким безбедносним залогом САД, а уз то који је сам започео непријатељства? Нема сумње да би оваква политика, ако не и сами њени креатори, била просто умоболна.

Међутим, како извештава [Politico](#) у свом тексту поводом нове књиге Рона Асмуса, *Мали рат који је потресао свет*

(*The Little War That Shook the World*), високи званичници у Бушевој Белој кући су озбиљно разматрали управо такву политику. Ствар је ишла до председника, потпредседника, и других „главешина“ или

водећих званичника у кабинету председника, уз предлоге за „хируршке нападе“ против Кремља, укључујући и напад на тунел Роки од руске Северне Осетије до Јужне Осетије, која се сецесијом одвојила од Грузије. Да ли су креатори америчке политике луди?

Као прво, Москва не представља претњу Америци. Нема сумње да је Путинова Русија кренула врло непријатним аутократским путем. Али она је сила на заласку, са ослабљеном војском и све мањим бројем становника. Вашингтон се некада бојао добро опремљене совјетске армије. Данас Москва купује бродове од Француске.

Русију чак не можемо кривити ни за рат у Грузији. Путинова влада је можда испровоцирала сукоб са Грузијом, али она није присилила Сакашвилијеву владу да испали први метак. Рат у ствари врло подсећа на инвазију Панаме коју је спровео председник Џорџ Буш старији: један сумњив подухват на који лакоумно позива неодговорни локални вођа.

Чак и да претпоставимо отворену агресију, Грузија, као гранична држава, а некада део Царске Русије као и Совјетског Савеза, представља посебан геополитички интерес за Москву. Балтичке државе нису тако очигледне мете силовите пажње Русије.

Штавише, руско-грузијски рат је у принципу исцрпео руски потенцијал за напад. Москва и даље задржава нуклеарни арсенал једне суперсиле, али мало тога још приде. Данас Кремљ једва да може да малтретира Тбилиси. Чак је и Украјина велики залог. Европска Унија има трипут више становника и 10 пута већи БНП од Русије.

САД имају једну још већу предност. Москва неће одабрати рат са Америком. Зашто би Вашингтон одабрао рат с Русијом?

Под два, и сама претња ратом од стране Бушове администрације тешко да би могла да одврати Русију од делања. Неки заговорници рата тврде да се нуђењем чланства у Акционом плану Тбилисију, на самиту НАТО у априлу 2008. године, могло да одговори Москву од напада на Грузију. У ствари, Кремљ тешко да би претњу схватио озбиљно, с обзиром да Русија разуме колико би тешко било за савезнике (чак и да су ради томе) да заштите Грузију. А оне нације које имају највећи интерес да заштите Грузију, а налазе се у источној Европи, најмање су способне да ишта учине за њу.

Штавише, да је Русија сматрала да ће НАТО поступити у сладу са својим Чланом 5 и обећањем да ће подржати Грузију, Путинова влада би имала и већу мотивацију да предузме неке кораке пре него што Грузија уђе у савез. Боље је променити ситуацију на терену пре него што се Запад и правно обавезе да ће бранити Сакашвилијеву владу.

Треће, Грузију није било лако бранити. Логистика која би морала да подупре било какве експедицијске снаге била би врло тешка, а ваздушни десант и/или ракетни напади би драматично ескалирали сукоб са Русијом.

Штавише, САД би онда у принципу морале деловати саме. Западни Европљани нису спремни да се сукобе са Москвом око Грузије. Источни Европљани би можда и били спремнији да започну Трећи светски рат, али само уколико би га водили Американци и западни Европљани. Замислите сада на који начин бисмо Американцима код куће објаснили зашто њихови земљаци морају да погину у пуцњави на Русе.

Коначно, као што се чини да је и сама Бушова администрација коначно закључила након мучне дебате, по питању Грузије не постоји никакав улог који би уопште могао да оправда рат са Русијом. САД су се извукле из Хладног рата са минималним бројем повређених који су се тицали Москве. Било је бруталних сукоба у Кореји и Вијетнаму. Било је страха од рата који се односио и на Кубу. Било је повремених инцидената. Али две нуклеарне силе никад нису иницирале Трећи светски рат. Хвала богу, до тога није дошло ни августа 2008. године.

Требало је да то буде лака одлука за Вашингтон. Чињеница да ипак није била наводи нас на то колико су креатори политике САД били заслепљени доскорашњом геополитичком доминацијом Америке. Као прво, наравно, Вашингтон је уверен да је увек у праву – било какво страно супротстављање само указује на потпуну моралну наказност, ако не и на апсолутно зло.

Штавише, многи амерички званичници и аналитичари како се чини претпостављају да се ниједна друга земља неће ни усудити да оспори неки став или потез Америке само ако су креатори америчке политике просто показали довољну 'вољу'. У мало вероватном случају да је та друга нација довољно будаласта да се успротиви, Вашингтон ће брзо и ефикасно наметнути своју вољу.

Авај, ниједна од ових претпоставки није истинита. Не треба искључити да патриоте из других земаља могу доћи до закључака који се разликују од оних које доносе креатори америчке политике. На пример, не постоји никакав суштински и по себи исправан одговор по питању независности Абхазије и Јужне Осетије. Као што је тешко Вашингтону дати било какве заслуге сем орден за арогантно лицемерство у случају захтевања независности за Косово, а истовремено захтеване покорности за две грузијске покрајине са сецесионистичким тежњама.

Слично томе, искуство нас учи сумњи у чињеницу да су само Американци ти који верују у свој став и спремни су да га бране. „Попуштање у односима“ је ружна реч у Вашингтону. Званичници у Москви, Пекингу, Пјонгјангу или било где другде, нису нимало наклоњенији том концепту. Све су шансе да ће покушаји Вашингтона да наметне своју вољу изазвати отпор, баш као што су и покушаји других народа у прошлости да наметну своју вољу Америци такође изазивали отпор.

Коначно, ако се већ испоставило да је Ирак далеко од 'мачијег кашља', замислите само како би изгледао рат са Русијом или неким другим државама. Русија би изгубила конвенционално надметање, али би могла да се ослони на своје нуклеарно наоружање.

Кина такође далеко заостаје за САД по питању војне моћи, али је у процесу развијања моћних снага одвраћања које могу да потопе носаче авиона, униште сателите, блокирају нуклеарне претње и предузму асиметрични рат. Била би луда смелост и ароганција претпоставити да ће се грађани [Zhongnanhaija](#) повући у случају сукоба са САД. Чак и Северна Кореја поседује средства којима би могла да направи пустош на Југу, ако не и да добије рат. Ниједан амерички председник се не усуђује ни да помисли да би „вољени вођа“ Ким Џонг-ил попустио под притиском.

Заиста, историја нас учи да релативна војна доминација Америке није ништа до историјски интермецо. Већина ратова врло брзо поприми сасвим другачији ток од оног који се очекивао од стране оних који су га започели. Многи сукоби се шире на непредвидљив начин. Тактичке операције ретко теку по плану. Многи сукоби, од грађанских преко герилских до конвенционалних, испоставе се далеко горим него што се очекивало. Уопштено гледано, Вашингтон је до сада имао срећу са тајмингом и са противницима. Али ово би врло лако могло да се промени.

Дајте шансу миру

Пише: Даг Бендоу
субота, 20 март 2010 11:40

Све ово је довољан разлог да рат буде последње а никако прво исходиште. Додајмо томе још и људску и финансијску цену. Сама помисао да би Вашингтон ризиковао могући нуклеарни рат е да би заштитио Грузију након што је она сама иницирала рат по питању оспоравања територијалних претензија, је напросто лудост.

Време је да се спољна политика САД промени. Рат је понекад неминован. Али само као изузетак. Вашингтон је претворио рат у питање избора, у још једну спољно-политичку опцију.

Али ратни промискуитет је мач са две оштрице, што се могло видети у изванредној спремности Бушове администрације да разматра рат са Русијом по питању Грузије. Следећи пут се може десити да не превлада здрав разум, а цена тога би могла да буде неизмерна.

Даг Бендоу је старији истраживач на Кејто Институту. Бивши асистент председника Регана, аутор неколико књига, укључујући и *Inostrane ludorije: Novo globalno carstvo Amerike (Foreign Folies: America's New Global Empire)*).

(Превод: **Василије Д. Мишковић**)